

Dom zdravlja „Novi Sad”
OOUR Zubnozdravstvena služba
Načelnik: Dr. Ahmet Idrizović

NEKE OD KARAKTERISTIKA PRVIH STALNIH ZUBA U DECE UZRASTA ŠEST GODINA IZ DEČJIH KOLEKTIVA U NOVOM SADU

M. Protić, N. Tomčeva, G. Dujevski, J. Tomčov

U dece uzrasta šest godina iz dečjih kolektiva u Novom Sadu u preko 52,91% njih imaju iznikle prve stalne molare i stalne incizive. Njihovo zdravlje je zadovoljavajuće, iako ima i karijesa. Stoga je neophodno praćenje vremena nicanja stalnih zuba u dece odmah od navršene pete godine života, kako bi na vreme mogle da se preduzmu preventivne mere za suzbijanje karijesa. U isto vreme ovaj uzrast bise morao staviti i pod permanentnu kontrolu i sanaciju, kako bi obezbedili dobar organ za žvakanje. Neophodno je stoga poznavanje karakteristika razvoja i anatomohistoloških odlika prvih stalnih zuba u dece, te su dalja istraživanja u tom pravcu opravdana.

Uvod

U deteta starog šest godina kompletno je razvijena mlečna dentilacija. U to vreme ona u celini trpi involutivne i patološke procese. Postoji obilje karioznih lezija, predstoji ili je u toku fiziološka smena denticija. Dečji organizam je u fazi intenzivnog razvoja, koji zahteva od organa za žvakanje mastikaciju kojom se obezbeđuje metabolizam hrane i unošenja potrebnih gradivnih materijala. Kao pomoć mlečnoj denticiji za izvršenje pomenutih zadataka pojavljuje se prvi stalni zub — šestica. Brzina razvoja i pojava prvih stalnih molara — šestica, sigurno je uslovljena i ovim momentima. Ovaj zub kompenzuje pomenute procese te predstavlja veliku potpurnu funkciju žvakanja u vreme mešovite denticije. Pored toga on ima ulogu i čuvara oklizije, vertikalne dimenzije, držača prostora potropanog pojasa, te nije preterano reći da šestica predstavlja najznačajniji zub kako za razvoj tako i za funkciju organa za žvakanje.

Zbog toga izučavanje njihovih karakteristika razvoja i anatomohistoloških osbina kao i vremea nicanja imaju izvanredan značaj. Naš rad ima upravo takav cilj.

Naša ispitivanja i nalazi

U toku meseca marta, aprila i maja 1976 godine smo u dečjim kolektivima Predškolske ustanove u Novom Sadu sistematski pregledali 327 muške dece i 267 ženske dece uzrasta šest godina. Sistematski pregled smo vršili sondom i zubarskim ogledalcetom u svom objektu, pod dnevnim svetlom. Određivali smo Klein-palmerov indeks, OHI-indeks i registrovali ortodontske nepravilnosti, za obe denticije. Od ukupno 594 pregledana deteta sa stalnim zubima ih je bilo 257 ili 43,26% u čitavoj populaciji. Od pregledanih stalnih zuba kod dvadesetoro dece sa stalnim zubima nađeno je da je zahvaćeno karijesom 37 zuba, a samo kod jednog deteta nađena su 2 ispunjena stalna zuba (donja molara).

Što se tiče vrsta pristunih — izniklih stalnih zuba u pregledanoj grupi dece starosti šest godina stanje je sledeće:

Tabela 1

Vrste izniklih stalnih zuba u dece starosti šest godina

starost dece	ukudno pregl. dece	sa stalnim zubima	S A Z U B I M A		
			molar	mol. inciziv	inciziv
6 g.	594	257	79	136	32
		43,26%	34,63%	52,91%	12,45%

Više od polovine pregledane dece u ustima imaju u šestoj godini nikle i molare i incizive, da bi prisustvo samo molara u istoj grupi dece bilo samo kod 34,63% ako su sva deca bila istog uzrasta, poštujući tačan datum rođenja.

Diskusija

Prvi stalni zubi prolaze kroz iste faze razvoja kao i mlečni zubi samo što se molari razvijaju iz dopunske zubne gredice, a ostali stalni zubi imaju svoje zube zamenike, te se razvijaju iz zamenske gredice, koja je u stvari produžetak bivše opšte zubne gredice. Međutim, vreme trajanja pojedinih faza razvoja molara i ostalih stalnih zuba, u našem slučaju sekutića, ukazuje na neke specifičnosti u tom razvoju. Naime, početak razvoja zubne klice za molare je u 3,5—4 fetalnom mesecu, za sekutiće u 5—5,5 fetalnom mesecu, početak mineralizacije šestica je oko rođenja, iako

neki autori mineralizaciju šestica stavljaju u interauterini period, a sekutiće oko rođenja (Gran, Christensen). Za stvaranje krunice šestica je potrebno 2,5—3 godine, dok je za druge zube u stalnoj denticiji računajući i sekutiće potrebno od 3 do skoro 6 godina, zavrsno od vrste zuba. Vreme nicanja zuba je šesta godina (Schor-massler, Logan-Kronfeld, Elias-Fas) za molare i sedma za sekutiće. Naši nalazi pokazuju da se nicanje šestica stvarno dešava u šestoj godini, ali da je veliki postotak dece sa izniklim sekutićima u istoj godin života. Ukoliko se u daljem praćenju vremena nicanja stalnih zuba i njihove vrste u dece uzrasta šest godina pokažu isti odnosi, postavlja se pitanje uzroka za takve karakteristike. Ujedno se može postaviti pitanje da li baš ove karakteristike nisu uzrok ili imaju li ili ne odraza na patogenezu i evoluciju karioznog procesa na stalnim zubima, koji je u stalnom pomeranju prema mlađm godištima. U isto vreme poznavanje i istraživanje navedenih karakteristika imaju značaj i za uspešnu terapiju i profilaksu oboljenja prvih stalnih zuba.

Zaključak

U zaključku bi izneli da u dece Novog Sada uzrasta šest godina u preko 52,91% su nikli pored prvih stalnih molara i stalni sekutići. Njihovo zdravlje je u tom najranijem, bolje reći tek početnom ekstraalveolarnom životu zadovoljavajuće, iako je nađeno i karijesa. Stoga je neophodno praćenje vremena nicanja stalnih zuba u dece odmah po završetku pete godine života, kako bi na vreme mogle da se preduzmu preventivne mere za suzbijanje karijesa. U isto vreme uzrast dece starosti pet godina morao bi da se stavi pod sistematsku sanaciju i kontrolu, kako bi dečjem organizmu obezbedili dobar organ za žvakanje koji će se u toku života jedinke moći da odupre patološkim noksama koje ugrožavaju njegovo zdravlje. Neophodno je i poznavanje karakteristika razvoja i anatomohistoloških odlika prvih stalnih zuba u dece, te su dalja istraživanja u tom pravcu opravdana.

Resime

Les enfants de Novi Sad ade 6 ans ont en 52,91% des denss molares et incisives permanentes. La sante des dents en debuit de vie est tres bien, que ont les caries dentaires. Pour cela, indiquait suivre l eruption des dentes anfin de cinque ans, pour entreprendre des mesures praiventives.

Les enfants age 5 ans on peut controlé permanent, come ils ont organ masticatoire en bienne santé. On peut conaitre les caracents permanentes chez les enfants et pour cela l experiments anatomohistologique et de developpement et d'evolution sont justifies.

Literatura

1. Graovac Ž.: Osnovi dečje stomatologije, Naučna knjiga, Bgd. 1968
2. Duvančić V.: Osnovi embriologije, Naučna knjiga Bgd. — Zgb. 1969
3. Parkin S. F.; Hargreaves J. and Weyman J.: Lečenje mladih stalnih zuba, Brit. dent. J. Vol. 129, No 7, 1970
4. Stošić P., Lukić V. i sar.: Prvi stalni molar: razvoj i anatomohistološke karakteristike, Zbornik SNS, sept., 1971
5. Stošić P., Lukić V. i sar.: Prvi stalni molar: profilaksa i terapija Zbornik VIII SNS, sept., 1971.